

"Pobieda" – garsiausias rusiškas automobilis

Liucijus Suslavičius

Lengvasis automobilis GAZ M20 „Pobieda“, kurį dar Antrojo pasaulinio karo metais sukonstravo žymus rusų automobilių konstruktorius A. Lipgartas, be abejonės yra viena iš automobilio XX amžiaus istorijos gairių. Nors specialistui jo konstrukcijoje nesunku įžiūrėti amerikietiškos konstravimo mokyklos bei vokiško automobilio „Opel Kapitan“ konstrukcijos įtaką, po Antrojo pasaulinio karo debiutavusios „Pobiedos“ dizainas buvo kaip „šviežias vėjo gūsis“ tarp dar ketvirtojo dešimtmečio stiliumi sukurtų pokarinių JAV ir Vakarų Europos lengvųjų automobilių modelių. Ne veltui šį sedaną su „fastbeko“ tipo keturių durų kėbulu mielai pirkto naujų automobilių išsiilgę europiečiai, tvirtos konstrukcijos dėka „pobiedos“ garsėjo kaip „nesunaikinami“ automobiliai net snieguotoje Skandinavijoje. Nors šiandien sunku patikėti, bet salono apdailos kokybė, gausia standartine komplektacija šis rusiškas automobilis lenkė daugumą tuometinių savo „bendraklasių“, gaminamų Vakaruose. Be abejo, konstrukcijoje būta ir silpnų vietų, galu gale, 2,2 litro darbo tūrio vos 52 AG keturių cilindrų variklis su apatiniais vožtuvais tikrai nebuvo šedevru jau vien todėl, kad buvo per silpnas penkiaviečiame 1835 kilogramus su keleiviais svėrusiam sedanui. Greitis – 105 km/h - irgi tiko daugiau Rusijos keliams, o ne Europai. Nepaisant trūkumų, „Pobieda“ buvo pavyzdžiu, kuriuo buvo sekama ir Vakaruose, kas dar kartą patvirtina teiginį apie šio automobilio reikšmę automobilio istorijoje. Per 12 serijinės gamybos metų nuo GAZ'o konvejerio nuriudėjo per 240 tūkstančių „pobiedų“.

Tačiau kaip objektas vaizdavimui pašto ženkluose šis automobilis kažkodėl nedomino TSRS pašto valdininkų. Tik 1976 metais, kai buvo išleista trečioji tarybinių automobilių istorijai skirtų pašto ženklų serija, keturių kapeikų vertės pašto ženkle sodriai mėlyname fone dailininkas pavaizdavo geltonos spalvos "Pobiedą". Pasirinktas 1946 metų modelio automobilis vaizduojamas geriausiai tinkančiu parodyti naujovišką "Pobiedos" dizainą rakursu – tiksliai iš šono – ir yra vienas gražiausių šios kolekcionierių dėmesio tikrai vertos serijos ženklų. Bet po to "Pobiedą" paštininkai vėl ilgam užmiršo – sekantis ženklas, kuriame matome vėl tokią pačią pirmosios serijos GAZ M-20, taip pat kažkodėl nudažytą geltonai, pasirodė tik 2003 metais Rusijos pašto penkių ženklų serijoje "Iš tėvyninių automobilių istorijos". Penkių rublių vertės ženkle dar yra pavaizduota žymiai vėliau, nei pasirodė "Pobieda", sukurta gamyklos GAZ emblemą su elniu raudoname fone. Kolekcionierių nuostabai ir džiaugsmui tais pat metais ir Azerbaidžano paštas išleidžia Gorkio automobilių gamyklos lengviesiems automobiliams skirtą keturių pašto ženklų po 500 manatų bloką. Viename jų parodytas modernizuotas modelis GAZ M-20V su kiek kitokia priekinės dalies apdaila.

Tai, kad rusiškas automobilis vaizduojamas Rusijos ir buvusios TSRS respublikos ženkluose, nėra nieko nuostabaus. Bet štai 2004 metais pirmojo automobilio pasirodymo Islandijoje šimtmečio proga šios šalies paštas išleidžia keturis pašto ženklus. Ir viename jų – vėl GAZ M20 "Pobieda"! Greta tokio legendinio automobilio, kaip "vabalu" pramintas "Volkswagen" ir šeštojo dešimtmečio vidurio amerikietiško bestselerių "Ford Fairlane" ir "Chevrolet Bel Air"! Tai ne atsitiktinumas, nes Islandija buvo viena iš valstybių, šeštajame dešimtmetyje gana dideliais kiekiais importavusių lengvuosius automobilius iš TSRS. Patys islandai pripažįsta, jog tada kaip tik paprasti ir patvarūs tarybiniai lengvieji automobiliai GAZ M-20 ir džipai GAZ-69 padėjo automobilizuoti gerų kelių neturėjusią Islandiją.

Pasakojimas apie pašto ženklus su "pobiedomis" būtų nepilnas, jei neprisimintume automobilių "Warszawa" – lenkiškojo tarybinio automobilio varianto. Dar Lenkijos Liaudies Respublikos laikais išleistoje pašto ženklų su lenkiškais lengvaisiais automobiliais serijoje tiksliai "Pobiedos" kopija – "Warszawa M-20"- pavaizduota vieno zloto vertės ženkle. Brangesniame 1,50 zloto vertės tos pat serijos ženkle dailininkas pavaizdavo modernizuotą automobilio variantą su sedano tipo trijų tūrių kėbulu "Warszawa 223". Kartu su pora dešimčių įvairiose šalyse išleistų pašto ženklų su kitais gamykloje GAZ gamintais lengvaisiais automobiliais ir sunkvežimiais minėti ženklai su „pobiedomis“ įgalina sudaryti įdomią teminę kolekciją apie automobilius GAZ.